

WAT GAAT DE VON DE KOMENDE JAREN ONDERNEMEN?

over de von zelf

Beleidsnota voor 1978 en 1979

De VON heeft nu bijna vierduizend leden en ontplooit allerlei activiteiten, zoals congressen, studiedagen en thematische ledenvergaderingen. De plannen die het bestuur heeft opgesteld voor de komende twee jaar, worden u hierbij aangeboden in de vorm van een beleidsnota. Het eerste gedeelte is gewijd aan de uitgangspunten van de vereniging. Op de ledenvergadering van 12 november wordt deze beleidsnota ter discussie gesteld.

Lees de nota en reageer op de komende ledenvergadering!

Inleiding

Deze nieuwe tweejaarlijkse beleidsnota telt, naast deze korte inleiding, vijf paragrafen. In de eerste daarvan staan de uitgangspunten van de VON. Het is natuurlijk onmogelijk om in deze korte beleidsnota een volledig uitgewerkte visie op (moedertaal-)onderwijs te geven. Wel hebben we geprobeerd om u zo duidelijk mogelijk een aantal fundamentele begrippen en stellingnamen voor te leggen, mét de behoefte tot verdere uitwerking. In de tweede paragraaf vindt u de hoofdlijnen van het beleid in 1978 en 1979. In de derde paragraaf komt aan de orde welke richting we willen geven aan bestaande activiteiten. In de vierde paragraaf staan de nieuwe plannen, en de laatste paragraaf behandelt enkele meer 'technische' verenigingszaken, zoals administratie en financiën.

Als de ledenvergadering deze beleidsnota accepteert, staat niet alleen

het bestuur, maar de hele vereniging voor de taak het gekozen beleid te realiseren. Hoewel het bestuur een belangrijke initiërende taak heeft, is verenigingswerk vooral afhankelijk van de bijdrage van actieve leden en van de actieve belangstelling van veel anderen. Daarom zal op de ledenvergadering een begin worden gemaakt met de uitvoering van verschillende plannen.

Hebt u interesse voor een van die plannen of zou u willen meewerken? Een extra reden om naar de ledenvergadering te komen!

1 Uitgangspunten

1.1 Onderwijsdoelen

Wil je op een grondige manier nadenken en praten over verbetering van het moedertaalonderwijs, dan moet je je eerst bezinnen op onderwijsdoelen in het algemeen. En eigenlijk moet je dan nog een stap terug, omdat die onderwijsdoelen direct te maken hebben met je visie op de maatschappij. Het onderwijs staat niet los van die maatschappij, maar is een heel vitaal onderdeel daarvan. Maatschappelijke veranderingen beïnvloeden het onderwijs, maar omgekeerd kan het onderwijs ook van invloed zijn op veranderingen in de maatschappij. Daarom is de meest fundamentele vraag voor iedere onderwijsgevende of hij zijn leerlingen wil voorbereiden op een actieve of op een passieve deelname aan de veranderende maatschappij.

De VON kiest voor het eerste: het onderwijs moet leerlingen in staat stellen zich te ontplooien tot zelfstandige, kritische mensen die samen met anderen een bijdrage kunnen leveren aan de verbetering van de maatschappij. 'Leren' is in deze visie niet het kritiekloos consumeren van leerstof, maar een actief ontwikkelingsproces waaraan de leerling zelf een onvervangbare bijdrage levert.

Deze ontwikkeling moet niet individualistisch zijn, maar het streven inhouden voor en met anderen de mogelijkheid te scheppen óók zelfstandig te zijn.

Het is moeilijk, maar niet onmogelijk, een brug te slaan tussen deze ideële doelen en de dagelijkse lespraktijk. De VON beweegt zich welbewust in dit spanningsveld tussen droom en daad: de lespraktijk vormt het uitgangspunt van veel activiteiten, maar de idealen geven de richting aan.

1.2 Wat voor moedertaalonderwijs willen we?

De doelstellingen voor taalonderwijs moet je zien in het licht van de zojuist geformuleerde onderwijsdoelen. Het trainen voor een eindexamen of het uitsluitend opleiden voor het vervolgonderwijs kán dan niet voldoende zijn. We willen het belang hiervan niet ontkennen: het negeren van eindexameneisen of vervolgonderwijs kan de leerlingen

ernstig duperen. Maar door je tot deze twee factoren te beperken lever je zeker geen bijdrage aan de hierboven geformuleerde onderwijsdoelen.

Moedertaalonderwijs moet bijdragen aan de maatschappelijke en persoonlijke vorming van de leerlingen. Taal speelt bij deze vorming een belangrijke rol, omdat het een middel is om informatie over te dragen, ervaringen te ordenen, gevoelens te uiten en relaties te leggen met anderen. Leerlingen moeten onder meer de kans krijgen die vaardigheden te ontwikkelen, die ze in staat stellen zich weerbaar op te stellen in voor hen belangrijke communicatieve situaties. *'Weerbaarheid'* houdt hier in: het kunnen opkomen voor je eigen belang en dat van anderen. Daarnaast moeten leerlingen het vermogen kunnen ontwikkelen om door middel van taal te reflecteren op de eigen situatie en ervaringen. Op dit moment bestaat taalonderwijs vaak uit het uitvoeren van oefeningen die de leerlingen slechts vertrouwd maken met het schoolse ritueel. In plaats daarvan zouden moedertaalleraren hun leerlingen in staat moeten stellen vaardigheden te verwerven en kennis op te doen, die de leerlingen zelf als nuttig en/of leuk ervaren. Pas als zij zien dat iets voor henzelf op korte termijn van praktisch belang kan zijn, of als ze er plezier in hebben, kan er sprake zijn van een actief leerproces.

Dit noemen we de eis van *normale functionaliteit*.

Het leren omgaan met taal in verschillende situaties is een van de belangrijkste doelstellingen van moedertaalonderwijs. Op school tracht men dit doel vaak te bereiken door oefeningen in geïsoleerde (deel-) vaardigheden, waarbij de keuze van taalinhouden tamelijk willekeurig is. Beter leren schrijven is het doel van het maken van een opstel; waarover het gaat is minder belangrijk. Een echt communicatiedoel ontbreekt bij de leerling: hij spant zich in het gunstigste geval in om aan de eisen van de leraar te voldoen, niet om een bepaalde boodschap goed over te brengen. De VON streeft ernaar om meer mogelijkheden te scheppen voor moedertaalonderwijs waarin gewerkt wordt met inhouden die door de leerlingen als zinvol ervaren worden. Deze meer 'projectmatige' aanpak noemen we *thematisch taalonderwijs*.

Het inhoudelijke doel is voor de leerlingen het belangrijkste en om dat te bereiken, vinden activiteiten plaats als het verzamelen, overdragen en vastleggen van informatie rond thema's uit de eigen leef- en ervaringswereld. De communicatieve vaardigheden zijn middel, als in het dagelijks leven, en geen doel, als in veel schoolse oefeningen. Training in deelvaardigheden kan plaatsvinden als daar behoefte aan blijkt te bestaan. Bij thematisch taalonderwijs hoeft men niet te denken aan groots opgezette projecten; ook één les of zelfs een gedeelte van een les kan thematisch van opzet zijn.

De VON streeft dus naar moedertaalonderwijs dat erop gericht is de

leerlingen weerbaar te maken, dat voldoet aan de eis van normale functionaliteit en dat een belangrijke plaats toekent aan de thematische aanpak.

1.3 Moedertaalonderwijs in de lengte en in de breedte

Ieder mens is aan het begin van zijn bestaan een potentiële taalgebruiker; in de eerste jaren van dat bestaan neemt zijn taalvaardigheid méér toe dan in de lange periode van gericht taalonderwijs die daarna begint. Maar ook in die periode zijn het niet alleen de uurtjes 'taal' die bijdragen aan een verdere taalontwikkeling. In iedere situatie kan een leerling nieuwe woorden, uitdrukkingen en taalgedragsregels leren. Zo neemt zijn vermogen om taal te hanteren voor verschillende doelen en in verschillende situaties geleidelijk toe.

Aan deze visie zijn twee belangrijke consequenties te verbinden voor het moedertaalonderwijs.

De eerste is dat taalonderwijs moet aansluiten op de normale, geleidelijke ontwikkelingen van de taalvaardigheid van leerlingen. Het zou een eenheid moeten vormen van kleuterschool tot en met voortgezet onderwijs. Binnen de VON zeggen we dan: moedertaalonderwijs moet *longitudinaal* zijn.

Een tweede consequentie is dat taalonderwijs *latitudinaal* moet zijn, dat wil zeggen dat er bewust aandacht wordt besteed aan de rol die de taal speelt in iedere onderwijsleersituatie. Elke les is óók taalles; iedere leraar is óók moedertaal-leraar.

Vanaf de oprichting heeft de VON vanuit beide principes gewerkt en getracht er vorm aan te geven in activiteiten en publikaties. De VON wil leraren uit alle schooltypen verenigen, omdat kennis van en begrip voor elkaars werk van het grootste belang zijn voor longitudinaal moedertaalonderwijs. In de toekomst zal vooral ook aandacht worden besteed aan 'breuken' in het taalonderwijs: de overgangen van kleuter naar lager onderwijs en van lager naar voortgezet onderwijs. Op drie achtereenvolgende congressen is aandacht besteed aan de rol van de taal in iedere onderwijsleersituatie. Deze drie 'stromen' en de landelijke werkgroep die daaruit ontstond, hebben geleid tot een reeks artikelen in *Moer* over latitudinaliteit. De aandacht binnen de VON voor projectonderwijs en vakkenintegratie moet in dit licht worden gezien.

1.4 De rol van de leraar

Bovenstaande visie op moedertaalonderwijs heeft verstrekkende gevolgen voor leraren die dit onderwijs moeten geven. De leraar is niet meer 'bij uitstek de man van de taaloverdracht', degene die 'de taalontwikkeling van zijn discipelen leidt' (Van Dis *Didactische handleiding voor de leraar in de moedertaal* p. 12). Hij is degene die tracht situaties te

scheppen waarin de leerlingen kunnen komen tot een actieve verwer-
ving van kennis en communicatieve vaardigheden. Uiteindelijk zal hij
zich laten leiden door een onderwijsvisie zoals die in paragraaf 1.1
staat geformuleerd.

De VON wil een vereniging zijn, die moedertaalleraars uit alle school-
typen steunt in hun pogingen vernieuwend bezig te zijn in hun onder-
wijs. De vereniging hanteert zowel voor haar eigen activiteiten als voor
die van anderen het principe van *leerplanontwikkeling aan de basis*.

Een leraar die niet zelfstandig is, kan ook niet opvoeden tot zelfstan-
digheid. Daarom legt de VON sterk de nadruk op de eigen verantwoor-
delijkheid en de eigen inbreng van de leraar in het proces van onder-
wijsvernieuwing. Daarvoor is nodig dat hij nadenkt over zijn eigen on-
derwijssituatie en over de mogelijke veranderingen daarin. Hierbij kun-
nen anderen hem behulpzaam zijn, maar uiteindelijk moet het de
leraar zijn die, vanuit zijn kennis van de leerlingen en vanuit de moge-
lijkheden in zijn dagelijkse lespraktijk, uitmaakt welke stappen er
genomen kunnen worden.

2 Beleidslijnen voor 1978 en 1979

2.1 Het veldkarakter van de vereniging versterken

De VON noemt zich een veldvereniging, dat wil zeggen dat ze van en
voor mensen is die te maken hebben met moedertaalonderwijs. Juist
omdat we het veldkarakter van onze vereniging serieus nemen, is het
goed om er in de komende twee jaar eens extra aandacht aan te beste-
den. Door dit als beleidslijn te hanteren, zullen die activiteiten voor-
rang krijgen, die aansluiten bij problemen die leraren in hun dagelijkse
lespraktijk ervaren. Het bestuur zal zich daarnaast blijven bezinnen op
de vraag hoe de leden meer greep kunnen krijgen op activiteiten die de
vereniging organiseert en op standpunten die zij verkondigt.

2.2 Een duidelijker gezicht

In een beleidsnota als deze kunnen de uitgangspunten van de VON
slechts kort en globaal worden weergegeven. Ze moeten verder worden
uitgewerkt, opdat alle consequenties kunnen worden overzien. Binnen
de vereniging kan een dergelijke uitwerking aanleiding geven tot een
nuttige discussie over de doelstellingen van (moedertaal-)onderwijs.
Naar buiten toe kunnen duidelijker standpunten worden ingenomen.
Ook over actuele zaken betreffende het moedertaalonderwijs wil het
bestuur een standpunt kenbaar maken.

2.3 De leden betrekken bij de leerplanontwikkeling

Begin 1975 werd de Stichting voor de Leerplanontwikkeling opge-
richt. Na een inlooperperiode van ruim twee jaar zal deze stichting zich

de komende tijd daadwerkelijk gaan bezighouden met haar eigenlijke taak: het ontwerpen of doen ontwerpen van modellen voor schoolwerkplannen, onderwijsleerplannen en onderwijsleerpakketten. Wanneer de SLO in de toekomst modellen produceert die betrekking hebben op moedertaalonderwijs, zal de VON haar leden van het bestaan ervan op de hoogte brengen en bevorderen dat de leden ze kritisch beoordelen. Bovendien zal de VON bevorderen dat haar leden zelf (delen van) schoolwerkplannen en onderwijsleerpakketten ontwikkelen, daarbij rekening houdend met de uitgangspunten van de vereniging.

2.4 Speciaal aandacht schenken aan het onderwijs voor de maatschappelijk achtergestelde groepen

De VON wil zich de komende twee jaren vooral voor de kansarme groepen inspannen. Dat is ten eerste de groep leerlingen die de kortste onderwijsweg doorloopt en die hoofdzakelijk afkomstig is uit de zogenaamde 'lagere sociale milieus'.

Op de tweede plaats is dat de groep die na een onvoldoende basisopleiding na lange tijd weer aan scholing en vorming begint.

De aandacht die de VON aan de nieuwe basisschool wil schenken kan ook vanuit dit perspectief worden bekeken. In de basisschool zijn nog alle maatschappelijke groeperingen vertegenwoordigd. De basisschool kan wel niet alléén alle maatschappelijke ongelijkheid opheffen, maar ze kan wel streven naar optimale ontplooiingskansen en naar optimale weerbaarheid van de kansarme groepen.

3 Bestaande activiteiten

3.1 Moer

Het tijdschrift *Moer* verschijnt zes maal per jaar. De redactie voert een eigen beleid, gebaseerd op de beleidsnota van de vereniging. Voor de berichten die in de VON-info verschijnen is het bestuur rechtstreeks verantwoordelijk.

Begin 1977 verscheen *Moer* in een nieuwe uitvoering en werden ook de resultaten van een nieuw redactioneel beleid waarneembaar.

Het tijdschrift is voor de vereniging van bijzonder groot belang. Het is het voornaamste kanaal voor de verspreiding van ideeën die binnen de vereniging leven. VON-leden uit alle schooltypen moeten in *Moer* een stimulans tot vernieuwing van hun onderwijs vinden. Eenmaal per jaar komt *Moer* ter sprake op een ledenvergadering. De redactie legt dan verantwoording af van het gevoerde beleid en stelt de leden in staat invloed uit te oefenen op het beleid in de toekomst.

3.2 Conferentie

Een zeer belangrijke activiteit van de VON is ook de tweejaarlijkse conferentie. In 1977 vond een conferentie plaats met als thema 'Leerplanontwikkeling door docenten' (verslag hiervan in *Moer* 1977: 4). Het bestuur streeft ernaar om ook in 1979 een landelijke conferentie te organiseren. Met de voorbereiding van deze conferentie zal in een vroeg stadium worden begonnen, zodat het mogelijk is vooraf één-thema-dagen te organiseren over dezelfde onderwerpen die op de conferentie aan de orde komen. Deze kunnen de organisatoren meer zicht geven op de randvoorwaarden in verschillende onderwijstypen. Ná het congres zullen de deelnemers worden uitgenodigd voor één-thema-conferenties of 'na-praat-dagen', waar ervaringen met het in de praktijk brengen van het conferentiemateriaal worden besproken. Mochten er problemen ontstaan bij het verkrij-

gen van subsidie voor de conferentie in 1979, dan zal het bestuur van de VON een alternatief voor het landelijk congres voorleggen aan de ledenvergadering.

3.3 Ledenvergaderingen en kaderdagen

Tweemaal per jaar organiseert het bestuur van de VON een ledenvergadering. Vanwege het relatieve succes dat ledenvergaderingen gekoppeld aan een eendagsconferentie hebben, neemt het bestuur zich voor ook in de toekomst dergelijke 'thematische ledenvergaderingen' te organiseren. In het verleden kwamen onderwerpen aan bod als expressie-onderwijs, moedertaalonderwijs en media en jeugdliteratuur. Het bestuur maakt een uitzondering voor de ledenvergadering over de tweejaarlijkse beleidsnota. Op iedere ledenvergadering zal een werkgroep worden ingesteld ter voorbereiding van de volgende. Het streven van het bestuur is er op gericht de inhoudelijke thema's van de ledenvergaderingen mede-beleidsbepalend te laten zijn of aan te laten sluiten bij een bestaande of nieuwe verenigingsactiviteit.

Jaarlijks wordt ook een kaderdag georganiseerd. Een kaderdag is een studiedag over een bepaald onderwerp, voor leden die zich betrokken voelen bij het beleid van de VON. Kaderdagen hebben een dienende taak ten opzichte van de vereniging: verenigingsideeën worden verder uitgewerkt of de strategie van de vereniging ten opzichte van een bepaald onderwerp of schooltype wordt besproken. Plaats, tijd en thema van de kaderdag worden ruim van tevoren in *Moer* aangekondigd.

3.4 Coördinatiegroepen

Coördinatiegroepen zijn door het bestuur van de VON ingestelde werkgroepen die tot taak hebben (1) bestaande activiteiten binnen de VON op het gebied van een bepaald schooltype en/of onderwerp te coördineren en (2) nieuwe activiteiten op dit gebied te ontwikkelen. Er zijn op dit moment twee coördinatiegroepen: een voor het nieuwe basisonderwijs (ko en lo) en een voor het lager beroepsonderwijs. Het ligt in het voornemen van het bestuur nieuwe coördinatiegroepen op te richten (zie paragraaf 4). De twee bestaande coördinatiegroepen zullen in hun werk worden gesteund; in iedere groep zal minstens één bestuurslid zitting hebben.

3.5 Regionale werkgroepen

In de vorige beleidsnota werd de verwachting uit-

gesproken dat het veldkarakter van de VON het beste versterkt zou kunnen worden door het oprichten van regionale werkgroepen. Deze verwachting is helaas niet helemaal uitgekomen. De afgelopen twee jaar hebben de regionale werkgroepen een belangrijke en onvervangbare functie gehad, maar de organisatie ervan bleek te rusten op de schouders van té weinigen en het bleek moeilijk greep te krijgen op de resultaten van de activiteiten (op iedere georganiseerde bijeenkomst verschenen nieuwe leraren). Er zijn nog twee regionale werkgroepen actief: VON-Groningen en VON-Friesland. Het bestuur zal deze regionale werkgroepen uiteraard blijven steunen. Een alternatief plan voor 'veldactiviteiten' treft u aan in paragraaf 4.1.

3.6 Vertegenwoordiging in de ACLOM en de Volggroep

Op uitnodiging van de ACLOM (voorheen: CMM) zal het bestuur van de VON een tweede leraar voordragen als lid van deze leerplanadviescommissie van de SLO. Tot nu toe had de VON één vertegenwoordiging. Hiermee geeft het bestuur te kennen dat ze het belangrijk vindt dat de opvattingen over moedertaalonderwijs zoals die binnen de VON leven en ontwikkeld worden bij de ACLOM naar voren worden gebracht. De VON zal er tevens naar streven dat de ACLOM een belangrijke stem blijft houden in de SLO.

De Volggroep ACLOM van de VON is een werkgroep met een aantal belangrijke functies. Allereerst tracht ze de leden van de vereniging te betrekken bij het werk van ACLOM en SLO, vooral door het schrijven van commentariërende artikeltjes in *Moer*. Daarnaast heeft ze een adviserende en controlerende functie ten opzichte van het VON-bestuur en ten opzichte van de VON-vertegenwoordigers in de ACLOM. In de komende twee jaar zal de Volggroep deze taken blijven vervullen.

3.7 Andere werkgroepen

De VON is altijd een levendige vereniging geweest en zal dat hopelijk ook blijven. Vanuit de leden zijn vaak nieuwe werkgroepen opgericht, bijvoorbeeld naar aanleiding van een stroom op de VON-conferentie. Voorbeelden: De werkgroep die al jarenlang en met succes het tijdschrift *Interkom* uitbrengt, de werkgroep Kiboekkwik, de werkgroep 'Moedertaalonderwijs en toch geen Nederlands'. Het bestuur juicht deze activiteiten vanuit

de leden toe. Iedere VON-werkgroep die activiteiten onderneemt waarvan een grotere groep leden kan profiteren, kan rekenen op daadwerkelijke steun van het bestuur.

3.8 Contacten

Het bestuur van de VON zal in de komende twee jaar actiever zijn in het leggen en onderhouden van contacten met verenigingen en instanties waarmee samenwerking mogelijk is. Belangrijk is zeer zeker het contact met de Nascholing Neder-

lands, en ook met de sectie Nederlands van de Vereniging van Leraren in Levende Talen zal vaker overleg worden gepleegd. Omdat ad hoc-beslissingen op den duur onbevredigend zullen zijn, neemt het bestuur zich voor een nadere uitwerking van dit beleidspunt op een ledenvergadering aan de orde te stellen. De vriendelijke betrekkingen die er bestaan met onze zustervereniging VON-België zullen in ieder geval worden gecontinueerd.

4 Nieuwe activiteiten

4.1 Veldactiviteiten

Het bestuur zal proberen ten aanzien van veldactiviteiten een initiërend en ondersteunend beleid te ontwikkelen dat, sterker dan voorheen, inspeelt op de behoefte aan informatie en begeleiding van de leden. Een op te richten commissie veldactiviteiten zal zich belasten met de uitwerking van onder andere de volgende plannen: (1) Het organiseren van thema-bijeenkomsten door het hele land. (2) Het aanbieden van een aantal programma's of thema-bijeenkomsten die kunnen worden 'besteld' bij de VON; de aanvrager moet kunnen zorgen voor voldoende deelnemers, bijvoorbeeld minimaal vijftien, en voor een geschikte accommodatie. Een deel van de organisatie ligt dan dus bij de leden. (3) Het begeleiden van leden die zelf met een thema komen en zelf de organisatie van een of meer bijeenkomsten op zich willen nemen.

4.2 Standpunten-nota's

Het bestuur zal er voor zorgen dat de uitgangspunten van de vereniging duidelijk worden geformuleerd en in de vorm van standpunten-nota's worden voorgelegd aan de leden. Dit zal neerkomen op het uitwerken van een aantal hoofdbegrippen uit de eerste twee paragrafen. In ieder geval zullen de begrippen *thematisch taalonderwijs* en *normale functionaliteit* aan bod komen. Het is ook mogelijk dat het bestuur besluit over een bepaalde actuele kwestie een standpunten-nota te (laten) maken. Na goedkeuring door de ledenvergadering zullen deze nota's het standpunt van de vereniging weergeven tot aan de publikatie van een nieuwe nota over hetzelfde onderwerp.

4.3 Volwassenen-onderwijs

De VON zal proberen greep te krijgen op de stormachtige ontwikkeling op het gebied van volwassenen-educatie: Open School, VOS-curssussen, Moeder-MAVO's, avondonderwijs, enz. Het bestuur zal een

werkgroep instellen, die voorlopig het karakter van een studiegroep zal hebben. Het bestuur zal proberen leraren die werkzaam zijn in deze vormen van onderwijs te interesseren voor deze werkgroep. In een latere fase kan deze werkgroep een voorlichtende taak krijgen naar alle VON-leden toe, het bestuur adviseren over in te nemen standpunten, en activiteiten ontplooiën ten dienste van leraren die in deze sector werken. In de studiefase zal de werkgroep zich uitdrukkelijk niet alleen richten op officiële nota's en plannen, maar ook de concrete lespraktijk en de moeilijkheden die zich daarin voordoen.

4.4 Onderwijs aan niet-Nederlandstalige kinderen

Het bestuur zal nagaan of er in VON-kringen interesse bestaat voor een studiegroep over onderwijs aan niet-Nederlandstalige kinderen. De te vormen werkgroep zal in ieder geval contact moeten leggen met werkgroepen, verenigingen en instanties die al langer met dit probleem bezig zijn.

4.5 VON-boeken

De VON heeft twee boeken in eigen beheer uitgegeven, namelijk *Het Beste uit Moer 1960-1973* en *Ik lig er niet wakker van ...*

Onder auspiciën van de VON werd al eerder *Creatief Taalonderwijs* uitgegeven, waarvan een herdruk op het programma staat. Het bestuur vindt het wenselijk dat er meer lijn wordt gebracht in de eigen uitgaven. Daarom zal ze de mogelijkheden bekijken van het opzetten van een serie VON-boeken. Met de realisering van dit plan zal daarna zo snel mogelijk worden begonnen. Er zal een redactieraad worden ingesteld, die een beleidsplan voor de nieuwe serie zal voorleggen aan de leden.

5 Verenigingszaken

5.1 Administratie

De administratie van de vereniging wordt al jaren lang uitstekend verzorgd door mevr. A. van Raab van Canstein te Bilthoven, die schuil gaat achter de aanduiding 'Bureau van de VON'. Het bestuur zal ernaar streven een tweede persoon in te voeren in de administratie van de vereniging, die in voorkomende gevallen mevrouw Van Canstein kan bijstaan of vervangen.

5.2 Aanpassing huishoudelijk reglement

Het bestuur streeft ernaar in deze periode een nieuw huishoudelijk reglement aan de leden voor te leggen, dat aangepast is aan de nieuwe omstandigheden en activiteiten in de vereniging.

5.3 Propaganda

In de komende twee jaar zal er actiever aan ledenwerving worden gedaan dan tot nu toe het geval was. De acties zullen zich vooral richten op die groepen uit het onderwijs die ondervertegenwoordigd zijn in de VON: kleuter- en lager onderwijs en lager beroepsonderwijs. Natuurlijk moet de VON deze leraren in eerste instantie aanspreken door eigen activiteiten en publikaties.

5.4 Samenstelling van het bestuur

Ook in de komende jaren moet het bestuur zo zijn samengesteld dat het zicht heeft op de praktijk van het moedertaalonderwijs in verschillende schooltypen. Een heterogene samenstelling van

het bestuur qua schooltype zal daarom worden nagestreefd.

5.5 Financiële middelen

Het bestuur zorgt ervoor dat het over de financiële middelen beschikt om het uitgestippelde beleid te kunnen realiseren. Dat betekent dat het in staat moet zijn, de activiteiten en initiatieven van de VON-leden geldelijk te ondersteunen. Ook het salaris van de administratrice, het budget van *Moer*, en de onkosten van het bestuur moeten worden gefinancierd uit de middelen van de VON. De VON zal er zorg voor moeten dragen dat het fonds voor eigen publikaties toereikend

blijft.

De belangrijkste bron van inkomsten van de VON wordt gevormd door de contributies. Deze worden geheven naar inkomen. Voor studenten bestaat de mogelijkheid zich tegen kostprijs collectief te abonneren op *Moer*. Het ligt in de bedoeling de contributie de eerstkomende jaren ieder jaar te verhogen. Het bestuur wil namelijk een financiële reserve kweken van 5 procent van de totale begroting om flexibeler te kunnen zijn bij het steunen van de activiteiten van de VON-leden. Richtlijnen voor toekennen en verdelen van het geld zullen worden ontwikkeld.